

Giriş

Sosyal politika, adaletin sağlanması ve refahın geliştirilmesini sosyal yönden hedefler ile belirleyerek kişilerin ana gereksinimlerinin giderilmesini amaçlar (Balun & Şişman, 2022). Sosyal politika çalışmalarının sağlıklı ve olması gerektiği gibi yürütebilmenin başlıca araçlarından biri de sosyal güvenlidir (Güven, 2001). İş sağlığı ve güvenliği ise emek göçü ve çalışma şartlarının iyileştirilmesi gibi her çeşit önlemi içine alan sosyal güvenlik başlığı altında değerlendirilmektedir (ILO, 2011).

İş sağlığı ve güvenliği (İSG), çalışanların sağlık ve güvenliklerinin korunması amacıyla oluşturulan bir sistemdir. İSG, çalışma koşullarının güvenli ve sağlıklı bir şekilde oluşturulması, işyerlerinde oluşabilecek sağlık ve güvenlik tehlikelerinin önlenmesi ve önleyici önlemlerin alınması gibi konuları kapsar.

İSG ile ilgili olarak, iş yerlerinde aşağıdaki gibi bazı önlemlerin alınması önerilir:

- İş yerinde oluşabilecek risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi,
- Riskleri azaltıcı önlemlerin alınması,
- İş yerinde sağlık ve güvenlik eğitimi verilmesi,
- İş yerinde ilk yardım malzemelerinin bulundurulması,
- İlk yardım ve acil durum planlarının hazırlanması,
- İş yerinde yangın ve diğer tehlikeler için gerekli önlemlerin alınması.

Sağlık sektörü hizmetlerinin yürütümünde Türkiye’de sorumlu olan kurum Sağlık Bakanlığı’dır. Kurum tarafından Sağlık hizmetleri, birinci, ikinci ve üçüncü

¹ Dr., İş Güvenliği Uzmanı calis.cagdas@gmail.com

Ön Şartlar: Bu başlıkta öncelikle insan merkezli bir iş yeri kültürü geliştirmek, açık bir politika beyanı yayınlamak gerekmektedir.

Örgütsel Müdahale: Örgütsel sorunu kaynağında çözmek genellikle bireysel düzeyde müdahale yoluyla başa çıkma kapasitesini artırmaktan veya bireysel çalışan üzerindeki şiddetin etkilerine müdahale etmekten çok daha etkili ve daha az maliyetlidir. Örgütsel müdahale şunları içerebilir; işe alım, yönetim tarzı, bilgi ve iletişim, iş uygulamaları, iş tasarımı, çalışma zamanı,

Çevresel Müdahale: Çevresel müdahaleler, belirli durumlar göz önünde bulundurularak geliştirilmeli ve uyarlanmalıdır ve yerel paydaşlarla istişare edilerek mevcut çeşitli müdahale türleri arasındaki öncelikler belirlenmelidir. Çevresel müdahaleler şunları içerebilir; fiziksel çevre, iş yeri tasarımı.

Birey Odaklı Müdahale: Bireysel odaklı müdahaleler özel durumlar göz önünde bulundurularak geliştirilmeli, uyarlanmalı ve mevcut çeşitli müdahale türleri arasındaki öncelikler yerel paydaşlarla istişare edilerek belirlenmelidir. Bu müdahaleler şunları içerir; eğitim, yardım ve danışmanlık, refah desteği.

Olay Sonrası Müdahale: Olay sonrası müdahaleler, iş yeri şiddetinin etkisini en aza indirmeye ve bu tür şiddetin gelecekte tekrarlanmamasını sağlamaya yönelik olmalıdır. Bu müdahaleler sadece mağduru değil aynı zamanda faili, tanıkları ve şiddet olayından/davranışından doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen diğer tüm personeli de hedef almalıdır. Bu madde şunları içerir; müdahale planları, raporlama ve kayıt, tıbbi tedavi, bilgilendirme, psikolojik danışmanlık, yönetim desteği, temsil ve adli yardım, şikayet prosedürleri, rehabilitasyon.

KAYNAKÇA

- Aydın, R., & Alpağut, S. (2022). Türkiye Sağlık Sisteminin Örgütlenmesi, Tarakçı, İ.E., Uysal, B. (ed.), *Sağlık Yönetimi Güncel Konular Üzerine Akademik Değerlendirmeler*, İstanbul: Efe Akademi Yayınları, 23-34.
- Balun, B., & Şişman, Y. (2022). Evsizlik Sorununu Sosyal Politika ve Sosyal Devlet Üzerinden Düşünmek: Ankara Büyükşehir Belediyesi Dışkapı Barınma Evi Örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (42), 278-313.
- CDC. (1999). NIOSH alert: preventing needlestick injuries in health care settings. Cincinnati, OH: Department of Health and Human Services, CDC, 1999; DHHS publication no. (NIOSH) 2000-108.
- CDC. (2001) Updated U.S. Public Health Service Guidelines for the Management of Occupational Exposures to HBV, HCV, and HIV and Recommendations for Postexposure Prophylaxis. *MMWR*; 50 (No. RR-11): 2-3.
- CDC. (2008). *Workbook for Designing, Implementing and Evaluating a Sharps Injury Prevention Program*. https://www.cdc.gov/sharpsafety/pdf/sharpsworkbook_2008.pdf adresinden 02.02.2023 tarihinde erişilmiştir.

- CDC. (2017a). *Occupational Exposure to Blood*. <https://www.cdc.gov/oralhealth/infectioncontrol/faqs/occupational-exposure.html> adresinden 02.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- CDC. (2017b). *Health Care Workers: Chemical Hazards*. <https://www.cdc.gov/niosh/topics/healthcare/chemical.html> adresinden 13.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Cebeci, H. (2013). Hastanelerde İş Kazalar Ve Çalışan Güvenliği: Karabük Şehir Merkezi Örneği. *Business & Management Studies: An International Journal*, 1(1), 62-82.
- Ceylan C. (2009). Hastanede Çalışan Hemşirelerin Bildirimlerine Dayalı İş Kazalarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çalış B., A., & Selim, A. (2022). Assessment of occupational health and safety risks in a Turkish public hospital using a two-stage hesitant fuzzy linguistic approach. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(24), 36313-36325.
- Davas, A., & Tanık, F. A. (2009). Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde Çalışan Hemşirelere Yönelik İş Kazası Kayıt Sisteminin Geliştirilmesi Uygulanması Ve İzlenmesi. *TTB Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*, 9(33), 32-41.
- Dikmen, A. U., Medeni, V., İrem, U. S. L. U., Altun, B., & Ayca, S. (2014). Ankara'da Bir Üniversite Hastanesinde Çalışan Sağlık Personelinin Geçirdiğini İfade Ettiği İş Kazalarının Değerlendirilmesi. *TTB Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*, 14(53), 22-29.
- Epstein, S., Sparer, E. H., Tran, B. N., Ruan, Q. Z., Dennerlein, J. T., Singhal, D., & Lee, B. T. (2018). Prevalence of work-related musculoskeletal disorders among surgeons and interventionalists: a systematic review and meta-analysis. *JAMA surgery*, 153(2), e174947-e174947.
- Erkal, S., & Coşkun, S. (2010). Bir Hastanede Çalışan Ev İdaresi Personelinin İş Kazası Geçirme Durumunun Ve Kazalardan Korunmak İçin Aldıkları Önlemlerin İncelenmesi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 13(1), 45-62.
- EU-OSHA. (2020). Musculoskeletal disorders in the healthcare Sector. Discussion paper. 2020. https://osha.europa.eu/sites/default/files/Discussion_paper_MSDs_in_health_care_sector.pdf adresinden 03.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Fadil, R. A., Abdelmutalab, N. A., Abdelhafeez, S. A., Mazi, W., Algamdi, S., Shelwy, M. M., ... & Alzahrani, S. E. (2021). Pattern and risk factors of sharp object injuries among health care workers in two tertiary hospitals, Al Taif-Kingdom of Saudi Arabia 2016–2018. *Saudi Journal of Biological Sciences*, 28(11), 6582-6585.
- Gartner, K. (1993). Impact of a needleless intravenous system in a university hospital. *Journal of Healthcare Materiel Management*, 11(8), 44-6.
- Gemalmaz A. (2009). Bir Eğitim Ve Araştırma Hastanesinde Görev Yapan Temizlik Personelinin Kurumda Çalıştıkları Süre Boyunca İş Kazası Geçirme Durumları Ve Son Kaza-Yaralanmaya Ait Özelliklerin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kazaların Demografisi Ve Epidemiyolojisi Anabilim Dalı, Ankara.
- Gestal, J.J. (1987). Occupational hazards in hospitals: risk of infection. *British Journal of Industrial Medicine* 44, 435-442.
- Güven, H. S. (2001). *Sosyal Politikanın Temelleri*. Ezgi Kitabevi.
- HSE. (2023). Latex allergies in health and social care. <https://www.hse.gov.uk/healthservices/latex/> adresinden 13.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- ILO (2011). *Social Protection Floor for a Fair and Inclusive Globalisation*, International Labour Organisation, first edition, Geneva.

- ILO/ICN/WHO/PSI Joint Programme on Workplace Violence in the Health Sector. (2002). *Framework guidelines for addressing workplace violence in the health sector / Joint Programme on Workplace Violence in the Health Sector*. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/42617>
- Irmak, M. (2019). Bir üniversite hastanesinde iş kazalarının incelenmesi ve bulanık Topsis yöntemi ile alınacak önlemlerin sıralandırılması, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Jamu, S. M., Gabaitiri, L., Mudongo, K. K., & Mwaniki, N. K. (2016). Epidemiology of percutaneous exposure to needlestick and sharp object injuries in the Botswana Public health sector A health facility cross sectional study. *Global Journal of Medicine and Public Health*, 5, 1-8.
- Mansoor, S. N., Al Arabia, D. H., & Rathore, F. A. (2022). Ergonomics and musculoskeletal disorders among health care professionals: Prevention is better than cure. *JPMA. The Journal of the Pakistan Medical Association*, 72(6), 1243-1245.
- Manyele, S. V., Ngonyani, H. A. M., & Eliakimu, E. (2008). The status of occupational safety among health service providers in hospitals in Tanzania. *Tanzania journal of health research*, 10(3), 159-165.
- NHS Plus, Royal College of Physicians, Faculty of Occupational Medicine. (2008) *Latex allergy: occupational aspects of management. A national guideline*. London: RCP.
- OSHA. (1991). Occupational exposure to bloodborne pathogens: final rule. *Federal register*, 56(235), 64004-64182.
- OSHA. (2023). Healthcare. <https://www.osha.gov/healthcare/hazards> adresinden 13.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Önder, Ö. R., Ağırbaş, İ., Yaşar, G. Y., & Aksoy, A. (2011). Ankara Numune Eğitim Ve Araştırma Hastanesinde Çalışan Hekim Ve Hemşirelerin Geçirdikleri İş Kazaları Ve Meslek Hastalıkları Yönünden Değerlendirilmesi. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 10(1), 31-44.
- Özarslan, A. (2009). Ankara'da Bir Eğitim Hastanesinde Çalışan Hemşirelerde İş Kazası Sıklığı. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özata, M., Bozoğlan, H., & Akkoca, Y. (2017). Acil Servis Çalışanlarının İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kapsamında Yaşadıkları Sorunların Belirlenmesi: Konya Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 8(19), 1-13.
- Özvarış, Ş. B. (1999). Sağlık çalışanlarının enfeksiyonlardan korunması. *Sürekli Tıp*, 8(12), 455-457.
- Panlilio, A. L., Orelie, J. G., Srivastava, P. U., Jagger, J., Cohn, R. D., Cardo, D. M., & NaSH Surveillance Group. (2004). Estimate of the annual number of percutaneous injuries among hospital-based healthcare workers in the United States, 1997–1998. *Infection Control & Hospital Epidemiology*, 25(7), 556-562.
- Pugliese G, Bartley J, McCormick R. (2000). Selecting sharps injury prevention products. In: Cooper E, ed. *Medical Device Manufacturing and Technology*. London: World Markets Research Centre, 57-64.
- Salgado, C. D., Chinnes, L., Paczesny, T. H., & Cantey, J. R. (2007). Increased rate of catheter-related bloodstream infection associated with use of a needleless mechanical valve device at a long-term acute care hospital. *Infection Control & Hospital Epidemiology*, 28(6), 684-688.
- SGK İstatistik Yıllıkları. (2021). http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari adresinden 30.01.2023 tarihinde erişilmiştir.

- Şenol, V., & Sunman, G. (2022). Üniversite Hastanesinde Çalışan Hemşirelerde İş Kazaları Ve Mesleki Risk Faktörleri Farkındalığının Değerlendirilmesi. *Paramedik ve Acil Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 3(2), 95-110.
- Uçak, A. (2009). Sağlık Personelinin Maruz Kaldığı İş Kazaları ve Geri Bildirimlerinin Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yoldaş, Ö., Bulut, A., Ertürk, E., Çelik, D., Karakaşoğlu, Ü., & Altındış, M. (2014). Sağlık çalışanlarında enfekte kan ve vücut sıvılarına maruziyet riskinin belirlenmesi. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 15(3), 297-300.
- Yöndem, M. T., & Çakmak, A. F. (2022). Doktor ve Hemşirelerin İş Kazası Riskleri ile İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin İncelenmesi. *Batı Karadeniz Tıp Dergisi*, 6(2), 194-202.
- Waters, T., Collins, J., Galinsky, T., & Caruso, C. (2006). NIOSH research efforts to prevent musculoskeletal disorders in the healthcare industry. *Orthopaedic Nursing*, 25(6), 380-389.
- WHO. (2023a). *Exposure to hazardous chemicals*. <https://www.who.int/tools/occupational-hazards-in-health-sector/exposure-to-hazardous-chemicals> adresinden 13.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- WHO. (2023b). Preventing violence against health workers. <https://www.who.int/activities/preventing-violence-against-health-workers> adresinden 13.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Wu, C.-H., Lin, H.-H., Lai, S.-Y., Tseng, K.-C., Hsu, C.-H. (2021). A Study of Leisure Constraints and Job Satisfaction of Middle-Aged and Elderly Health Care Workers in COVID-19 Environment. *Healthcare*, 9, 713. <https://doi.org/10.3390/healthcare9060713>